

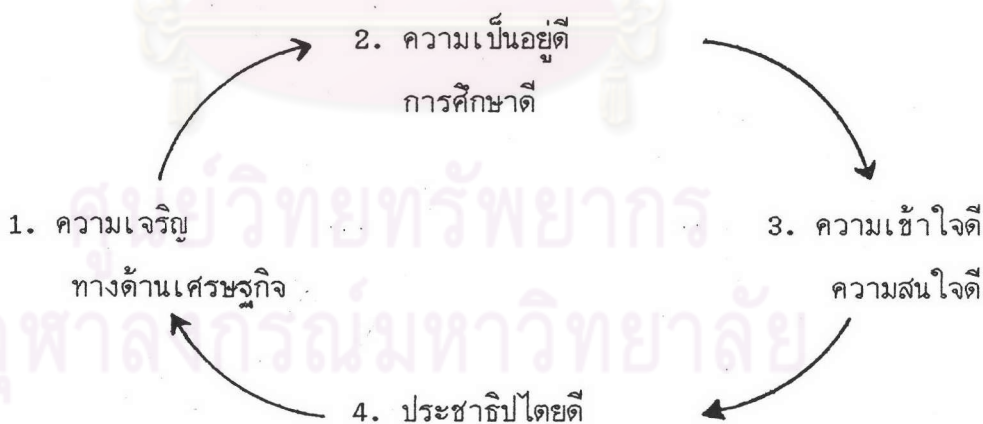

บทที่ 1

บทนำ

ปัจจุบัน ประเทศต่าง ๆ ในโลกให้ความสนใจในลัทธิและกระบวนการของประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นระบอบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองตัวเอง แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ระบอบประชาธิปไตยนั้นเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีปัจจัยสนับสนุนหลายอย่างซึ่งได้มีจรรยา สุภาพ นักวิชาการ ด้านรัฐศาสตร์ไทย ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประชาธิปไตยว่า จะต้องมีความเจริญในด้านการศึกษา ความเข้าใจของพลเมือง ความก้าวหน้าในด้านเศรษฐกิจ โดยปัจจัยต่าง ๆ จะมีวัฏจักร (cycle) ดังนี้ ¹

1. ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้เกิดความเจริญในด้านความเป็นอยู่ดี การศึกษาดี
2. ความเป็นอยู่ดี และการศึกษาดี ทำให้เกิดความเข้าใจดี และความสนใจดี
3. ความเข้าใจและความสนใจดี ทำให้เกิดประชาธิปไตย

¹ จรรยา สุภาพ, หลักรัฐศาสตร์ ภาคนิสิตาร แนวทฤษฎีและประยุกต์ (กรุงเทพ ฯ สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2518), หน้า 342.

นักวิชาการรัฐศาสตร์ตะวันตก ลูเซียน พาย (Lucian W.Pye) ได้รวบรวมความหมายของการพัฒนาทางการเมือง และความหมายดังกล่าวตรงกับประเด็นในปัจจุบันที่สามคือ ความเข้าใจและความสนใจดี ช่วยให้เกิดประชาธิปไตย

ความหมายของการพัฒนาทางการเมืองที่ ลูเซียน พาย (Lucian W.Pye) รวบรวมไว้ในความหมายหนึ่งว่า ²

"การพัฒนาทางการเมืองเป็นเรื่อง การระดมประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการขยายการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่จำกัดอยู่แต่ชั้นชนชั้นนำตามแบบของสังคมนายทุนโดยเห็นว่าในระบบการเมืองที่พัฒนาแล้ว การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้"

จากความหมายดังกล่าวซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยการพัฒนาประชาธิปไตยนั้นคือ "การมีส่วนร่วมทางการเมือง" (political participation) เป็นตัวแปรสำคัญต่อความมีเสถียรภาพทางการเมือง และมีผลกระทบต่อกระบวนการพัฒนาทางการเมือง เหตุผลและปัจจัยการพัฒนาประชาธิปไตยเป็นสิ่งนำมาถึงเหตุผลอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้เขียนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) จึงได้ตัดสินใจศึกษาและเขียนวิทยานิพนธ์ในแง่นี้สำหรับการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในประเทศไทย

สภาพปัญหา

เหตุการณ์เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญประการหนึ่งในระบบการเมืองการปกครองไทย คือ เกิดเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข นั้นหมายความว่า การปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้เกิดขึ้นในประเทศไทยแล้ว และมาถึงในปัจจุบัน (พ.ศ. 2538)

² Lucian W. Pye, Aspects of Political Development (Boston : Brown, 1966), pp.33-45.

ได้ใช้เวลาประมาณ 62 ปี แต่ปรากฏว่าจากความเห็นของ กนก วงษ์ตระหง่าน³ ศึกษาการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยไทยพบว่า ประชาธิปไตยของคนไทยไม่ว่าจะเป็นชนชั้นนำหรือประชาชนทั่วไป ทุกคนต่างเห็นว่า ประชาธิปไตยยังไม่ดีอย่างแท้จริงในประเทศไทย คือ ประชาธิปไตยซึ่งไม่เกิด หรือเกิดขึ้นเพียงบางส่วนเท่านั้น ในสังคมไทย ซึ่งสาเหตุอาจเกิดจากการไม่มีการศึกษาหรือคุณภาพ ของประชาชน การที่พรรคการเมืองและการเลือกตั้ง ไม่สามารถให้ตัวแทนที่แท้จริงของประชาชน จนถึงการจัดอำนาจของทหารที่ทำลายกระบวนการประชาธิปไตย เป็นต้น และจากการศึกษา วิเคราะห์และสรุปภาพรวมของปัญหาและอุปสรรคของประชาธิปไตยไทย โดยกล่าวถึงกันมากในหมู่นักวิชาการ ปัญญาชน สื่อมวลชน และนักการเมืองต่าง ๆ สรุปได้ 4 ประเด็นสำคัญ คือ

1. การยึดติดกับรูปแบบของประชาธิปไตย
2. การแทรกแซงทางการเมืองของทหาร
3. การยึดกุมอำนาจทางการเมืองชนชั้นนำ
4. การไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองประชาชน

1. การยึดติดกับรูปแบบของประชาธิปไตย

รูปแบบหรือกระบวนการของประชาธิปไตย นับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา สัญลักษณ์ทางการเมืองไทย คือ รัฐธรรมนูญ รัฐสภา พรรคการเมืองและการเลือกตั้ง แนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยจึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการพัฒนาสัญลักษณ์ทางการเมืองทั้ง 4 นี้ เพราะเชื่อว่าถ้าปล่อยให้สัญลักษณ์ดังกล่าวเติบโตไปเรื่อย ๆ จนในที่สุดจะสามารถให้คนดีมีคุณภาพเข้ามาเป็นผู้ใช้อำนาจทางการเมืองแทนประชาธิปไตย

กนก วงษ์ตระหง่าน มีความเห็นว่าการให้ความสำคัญจนเกินไปแก่รูปแบบของประชาธิปไตยนี้มีผลต่อการทำความเข้าใจและการแก้ไขปัญหาประชาธิปไตยไทยกล่าวคือ การคิด มักจะมุ่งอยู่กับการปรับปรุงแก้ไขรัฐธรรมนูญ รัฐสภา พรรคการเมืองและการเลือกตั้ง เป็นหลัก ยิ่งไปกว่านั้น การแก้ไขมักจะทำให้ความสำคัญกับการออกกฎหมาย กฎระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ

³ กนก วงษ์ตระหง่าน, การเมืองในระบอบประชาธิปไตยไทย (กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528), หน้า 214-215.

เกี่ยวกับสถาบันทางการเมือง ทั้งนี้โดยมิได้ให้ความสำคัญกับพฤติกรรมหรือพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากโครงสร้างของสถาบันทางการเมือง

นั่นหมายความว่า ปัญหาและอุปสรรคของประชาธิปัตย์ จึงเริ่มจากปัญหาระบบคิดและวิธีการมองประชาธิปัตย์ ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคขั้นพื้นฐานมาก เมื่อระบบคิดและวิธีการมองปัญหาไม่เป็นจริง ย่อมเป็นไปได้ที่จะทำให้เกิดหนทางแก้ไขปัญหาที่เป็นจริง ดังนั้นการแก้ไขเพื่อทำให้เกิดประชาธิปัตย์ในประเทศไทยอย่างแท้จริงจะต้องเป็นที่ระบบคิดและวิธีการมองประชาธิปัตย์เป็นเบื้องต้น

2. การแทรกแซงทางการเมืองของทหาร

จากการวิเคราะห์บทบาทของทหาร ในทางการเมืองไทยที่มีผลต่อการเติบโตของประชาธิปัตย์จะเห็นว่าการแทรกแซงทางการเมืองด้วยกำลังทหารทำให้กระบวนการพัฒนารูปแบบหรือขั้นตอนของประชาธิปัตย์ขาดลง เช่น การยุบสภา การยกเลิกรัฐธรรมนูญ การงดการเลือกตั้ง การไม่อนุญาตให้มีพรรคการเมือง เป็นต้น บทบาทของทหารนี้เองที่ทำให้กระบวนการประชาธิปัตย์เกิดความไม่มั่นคงและต่อเนื่อง ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่ถูกลำขึ้นมามีอธิบายถึงความล้มเหลวของระบบประชาธิปัตย์ของไทย แต่อย่างไรก็ตามการสรุปว่าการแทรกแซงทางการเมืองของทหารเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อประชาธิปัตย์ จึงมีความถูกต้องอยู่ในระดับหนึ่งเท่านั้น แต่ปัญหาที่สำคัญมากกว่า คือการไม่สามารถทำให้ทหารเป็นกำลังในการเสริมสร้างประชาธิปัตย์ คือจะทำอย่างไรที่จะให้ทหารเป็นพลังที่ช่วยในการสร้างและพัฒนาประชาธิปัตย์ การไม่สามารถตอบคำถามนี้ทำให้เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อประชาธิปัตย์ของไทย

3. การยึดกุมอำนาจทางการเมืองของชนชั้นนำ

ปัญหา คือการผูกขาดทางอำนาจของชนชั้นนำ (elite) เพียงกลุ่มเล็กเท่านั้น ในขณะที่ประชาชนโดยส่วนรวมไม่สามารถจะมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ คือ อำนาจของการจัดสรรผลประโยชน์ทางการเมืองตกอยู่กับชนชั้นนำกลุ่มน้อย จึงทำให้การเมืองหรือประชาธิปัตย์ของไทยเป็นเรื่องของชนชั้นนำแทบทั้งสิ้น ดังนั้นปัญหาและอุปสรรคของประชาธิปัตย์ส่วนหนึ่งจึงเกิดจากการยึดกุมอำนาจทางการเมืองของคนกลุ่มน้อย โดยที่ไม่มีการกระจายอำนาจไปสู่คนทั่วไป เช่น ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางอำนาจ โดยเฉพาะอำนาจในทางเศรษฐกิจของคนกลุ่มน้อยซึ่งเป็นชนชั้นนำทางเศรษฐกิจ ซึ่งชนชั้นนำเหล่านี้ใช้อำนาจทางเศรษฐกิจ เพื่อแสวงหาอำนาจทางการเมืองแล้วใช้อำนาจทางการเมือง

เมืองกลับไปแสวงหาอำนาจทางเศรษฐกิจใหม่อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเหมือนรูปแบบประชาธิปไตย ขึ้นอยู่กับอำนาจเงิน คือคนที่ไม่มีอำนาจเงินหรือเศรษฐกิจ ย่อมไม่สามารถมีส่วนในการปกครองตามรูปแบบประชาธิปไตยได้ ดังนั้น ในระบบพรรคการเมืองและการเลือกตั้งเป็นเพียงกลไกทางการเมืองตามรูปแบบประชาธิปไตยที่เฉพาะคนที่มีความอำนาจทางเศรษฐกิจเท่านั้น สามารถจะใช้ประโยชน์ได้

สรุปได้ว่าปัญหาและอุปสรรคของระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญประการหนึ่งขึ้นอยู่กับการยึดกุมอำนาจทางการเมืองของชนชั้นนำ โดยไม่ยอมปล่อยให้ประชาชนส่วนรวม

4. การไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ประชาชนไม่รู้จักสิทธิหน้าที่ เสรีภาพและกฎระเบียบต่าง ๆ ไม่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพราะความเชื่อ ความเข้าใจ ทศนคติ เรี่ยกรวม ๆ ว่า "วัฒนธรรม" ของคนไทยเดิมนั้น ขึ้นอยู่กับระบบอุปถัมภ์ ระบบเจ้าขุนมูลนาย การที่ประชาชนอยู่อาศัยในสังคมระบบนี้เป็นเวลานาน ๆ ทำให้เกิดความเคยชิน และความเชื่อในระบบอุปถัมภ์ ระบบเจ้าขุนมูลนาย ทำให้ประชาชนขาดความมั่นใจ ความกล้าที่จะรวมตัวกันและมีบทบาทหรือส่วนร่วมทางการเมือง ดังนั้นประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นได้ ประชาชนต้องสามารถรวมตัวทางการเมืองได้ แต่ในปัจจุบัน การรวมตัวทางการเมือง ในไทยมีเพียงรูปของพรรคการเมืองเป็นหลัก และเป็นการรวมตัวของชนชั้นนำส่วนใหญ่ซึ่งประชาชนไม่สามารถรวมตัวกันเป็นกลุ่มเป็นองค์กรที่จะรักษาผลประโยชน์ของตนเอง

ปัญหาและอุปสรรคทั้ง 4 ประเด็นดังกล่าวล้วนมีความสำคัญในตัวของมันเองคนบางคนหรือบางกลุ่ม อาจจะมองและให้ความสำคัญกับปัญหาและอุปสรรคที่ต่างกัน เช่น ชนชั้นนำจะมองที่การไม่ได้รับการศึกษาของประชาชน การร่นววยจากการใช้สิทธิเสรีภาพโดยไม่รับผิดชอบในหน้าที่ของประชาชน เป็นต้น สำหรับประชาชนอาจจะเป็นที่การแทรกแซงทางการเมืองของทหาร การยึดกุมอำนาจทางการเมืองของชนชั้นนำ เป็นต้น

แต่ในที่นี้ผู้เขียนมีความสนใจที่จะศึกษา ถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) ที่มีขึ้นในประเทศไทย เพราะผู้เขียนเห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่งในระบบการเมืองที่ทำให้การพัฒนาทางการเมืองนั้นมีประสิทธิภาพ สามารถทำให้ระบบการเมืองและการพัฒนาประเทศมีความมั่นคง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ดังที่ได้กล่าวถึงความ

สำคัญข้างต้นแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปกครองระบอบประชาธิปไตย จำเป็นที่ต้องอาศัยอยู่บนพื้นฐานของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในกระบวนการปกครองทั้งนี้เพราะหลักของการปกครองระบอบนี้ คือ อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ประชาชนย่อมมีสิทธิและอำนาจอันชอบธรรมที่จะปกครองตนเอง โดยอาศัยการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง และจากสิ่งที่ชีวิตประการหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มีทัศนะไม่เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองคือ การแสดงตนออกไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งสถิติการไปออกเสียงเลือกตั้งของคนไทยทุกระดับ มีจำนวนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยเช่นการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2533 ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 2,036,693 คน มีผู้มาใช้สิทธิ 993,752 คน ประมาทร้อยละ 48.79 การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2533 ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 25,434,453 คน ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง 13,174,251 คน ประมาทร้อยละ 51.80 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วประเทศในวันที่ 13 กันยายน 2535 ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 31,860,156 คน มีผู้ใช้สิทธิ 19,622,332 คน ประมาทร้อยละ 61.59 ⁴

ดังนั้น แนวทางการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงน่าศึกษาอย่างยิ่งสำหรับการศึกษากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของไทยซึ่งมีผู้ทำการศึกษาอยู่บ้าง โดยส่วนใหญ่ศึกษาถึงกลุ่มหรือชุมชนที่มีอยู่ในประเทศไทยซึ่งได้แก่ กลุ่มผู้นำศาสนาอิสลาม นักศึกษา สมาคมจีน นักธุรกิจ ตำรวจ พนักงานการไฟฟ้านครหลวง ชวนา ครู กรรมกร และประชาชนบางจังหวัด

สำหรับการศึกษานี้ ผู้เขียนขอศึกษาบทบาทและความเคลื่อนไหวของกลุ่มอาชีพที่ผู้เขียนเห็นว่าสำคัญและน่าศึกษาคือ กลุ่มศิลปินเพราะในประเทศไทย ผู้เขียนเห็นว่ากลุ่มศิลปินมีบทบาทในเหตุการณ์ทางการเมืองต่าง ๆ เช่น เหตุการณ์มหาวิปโยค 14 ตุลาคม 2516 และเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 17-20 พฤษภาคม 2535 เหตุการณ์เหล่านี้กลุ่มศิลปินมีบทบาททางการเมืองได้แสดงออกในรูปการรณรงค์ การเรียกร้อง ฯลฯ นอกจากนั้น มีพลเมืองอาวุโสบางคนมีทัศนะคล้ายกันกับผู้เขียนในเรื่องกลุ่มศิลปิน คือ

⁴ ที่มา : กองการเลือกตั้ง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.

ประเวศ วะสี⁵ อธิบายถึงความสำคัญและบทบาทของศิลปิน จนกระทั่งมีความคิดที่เสนอให้มี "สมาชิศิลปินธรรมะและประชาธิปไตย" โดยกล่าวถึงคุณค่าของศิลปินทุกประเภทโดยผู้เขียนคัดลอกบทความในตอนสำคัญ ดังนี้

"ผมพวง ดวงจันทร์ คนเดียวเป็นชาวพอ ๆ กับเหตุการณ์พฤษภาทมิฬทั้งหมด !

แสดงว่าศิลปินเข้าถึงจิตใจของทุกชั้น ไม่เลือกชั้นวรรณะ พรรค หรือฝ่าย ไม่ว่าจะมาร หรือไม่มาร ทหารหรือนักการเมือง คนจนหรือคนรวย

เมื่อได้ฟังกวีอย่าง อังคาร กัลยาณพงศ์ หรือ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ หรือ จิระนันท์ พิตรปรีชา อ่านบทกวี หรือครูประทีป หนองปลาหม้อ ขับเสภาพร้อมกับขยับกรับ รู้สึกว่าจะดึงดูดความสนใจและสื่อเข้าไปสู่ส่วนลึกของใจได้มากกว่าบทความทางวิชาการ

เมื่อ 2-3 ปีมาแล้วในต่างประเทศเมื่อมีคอนเสิร์ตเพื่อรวบรวมทุน ไปช่วยผู้ทิวโหยในแอฟริกาได้ข่าวว่ามีคนดูคอนเสิร์ตนั้นกว่าร้อยล้านคน

เด็ก ๆ สมัยนี้เชื่อดีใจ มากกว่าเชื่อพระ !

เมื่อเปิดวิทยุเจอพระกำลังเทศน์เด็กจะเปลี่ยนคลื่นแผ่นับทันที เพราะพระท่านชำนาญทางสอนแบบวันเวย์ ส่วนดีเจนั้นเขามีจิตวิทยาในการพูดคุยแบบปฏิสัมพันธ์ นั่งอย่างนั้นนะ ฟังอย่างนั้นนะ เขาสอนอะไร ไปด้วยเด็กก็จะเชื่อ

ศิลปินทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นนักร้อง นักแสดง ดีเจ นักขับเสภา หนังตะลุง พ่อเพลง แม่เพลง ฯลฯ เขามีพรสวรรค์ในการเข้าถึงจิตใจ หรืออารมณ์ของประชาชน..."

จากบทความดังกล่าว ประเวศ วะสี มองเห็นศิลปินมีบทบาทหรือเห็นคุณค่าของศิลปินในฐานะเป็นพลังสร้างสรรค์ เช่น ในเรื่องศีลธรรม ในขณะที่พระหรือครูสอนวิชาศีลธรรมไม่ค่อยจะได้ผลเพราะสอนในลักษณะที่ศีลธรรมเป็นวิชา ศิลปินอาจจะช่วยสอนเรื่องศีลธรรมไปในเรื่องของชีวิต ซึ่งคนส่วนใหญ่มักมองศิลปินในแง่ความบันเทิง แต่ในความบันเทิงอาจสอดเนื้อหาสาระเข้าไปได้ และในเนื้อเพลงต่าง ๆ มักจะมีปรัชญาชีวิตแทรกอยู่ด้วย

⁵ ประเวศ วะสี, "สมาชิศิลปินธรรมะและประชาธิปไตย," ประชาธิปไตย 2535 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, 2535), หน้า 174-177.

ผู้เขียนจึงเห็นความสำคัญของศิลปินเช่นเดียวกับ ประเวศ วะสี โดยกล่าวสรุปดังนี้ว่า ศิลปินเป็นกลุ่มบุคคลที่สำคัญกลุ่มหนึ่งของชาติ เป็นบุคคลที่ประชาชนทั่วไปเชื่อถือ หากพวกศิลปินมาช่วยเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมและแนะนำให้เด็กหรือคนทั่วไปได้เข้าใจในเรื่องต่าง ๆ เช่น การอนุรักษ์วัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม แก้ไขปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งช่วยรัฐบาลพูดในเรื่องของการเมือง เศรษฐกิจ คนอาจจะเชื่อมากกว่านักการเมืองพูด

ฉะนั้นจึงได้ศึกษาถึง "ศิลปินไทยกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง" อันจะทำให้สามารถศึกษา และเข้าใจบทบาทของศิลปินกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีลักษณะเป็นอย่างไร จึงเป็นการศึกษาที่น่าสนใจอย่างยิ่ง ในทางวิชาการและการพัฒนาระบบประชาธิปไตยของไทย

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เนื่องจากการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ในอันที่จะดำรงวิถีทางระบอบประชาธิปไตยให้คงอยู่ การศึกษาการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของศิลปินไทยจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของศิลปินไทย
2. เพื่อนำผลวิจัยเป็นแนวทางในการเสริมสร้าง สนับสนุน การพัฒนาประชาธิปไตยของไทย
3. เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้ต้องการศึกษาในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองอีกผลงาน

ขอบเขตของการศึกษา

เนื่องจากศิลปินมีหลายประเภท เช่น นักแสดง นักร้อง ดีเจ นักขับเสภา หนึ่งตะลุง กวี พ่อเพลง แม่เพลง ฯลฯ ซึ่งมีจำนวนมาก ดังนั้นขอบเขตการศึกษาเรื่องนี้ ผู้เขียนจึงเลือกศิลปินเฉพาะประเภทที่มีคนรู้จักและสนใจมาก 2 ประเภท คือ นักแสดง กับนักร้อง

สมมติฐานในการศึกษา

การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของศิลปินไทย อันประกอบด้วย นักแสดง นักร้อง เนื่องมาจากปัจจัยด้านความสำนึกของตนเองและด้านการกล่อมเกลாதทางการเมือง ไม่ใช่ด้วยการชักจูง

วิธีการศึกษา

ผู้เขียนได้กำหนดระเบียบวิธีการศึกษาโดยใช้การค้นคว้าจากเอกสารชั้นต้น (primary sources) เอกสารที่มีผู้วิเคราะห์ไว้แล้ว (secondary sources) และใช้การสัมภาษณ์ศิลปินที่มีส่วนร่วมทางการเมืองที่ประชาชนรู้จักอย่างแพร่หลาย ได้แก่

1. สุเทพ วงศ์กำแหง
2. อวิวัฒน์ พงษ์เรืองรอง
3. ยืนยง โอภากุล (แอ๊ด คาราบาว)
4. รณฤทธิชัย คานเขต (รณ ฤทธิชัย)
5. อภิชาติ หาลำเจียก

ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง (กล่าวอย่างละเอียดในบทต่อไป)

ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation)

แนวความคิดเกี่ยวกับการกล่อมเกลากองการเมือง (Political socialization)

แนวความคิดเกี่ยวกับความเป็น "ดารา" (Star) และบุคคลที่มีชื่อเสียง (Celebrity)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ศิลปิน (artist) ^๑ ที่นิยมใช้กันอยู่โดยทั่วไป ส่วนมากจะหมายถึงผู้สร้างงานทัศนศิลป์ ไม่เรียกผู้ทำงานศิลปะในสาขาอื่นว่าศิลปิน แต่ใช้คำว่า สถาปนิก นักประพันธ์ นักดนตรี นักแสดง แต่เรียก จิตรกร ประติมากร และศิลปินภาพพิมพ์ว่าศิลปิน (ใช้ตามความนิยมของนานาชาติ บางประเทศคำว่าศิลปะ และศิลปินอาจใช้แตกต่างกันไปจากที่กล่าวนี้) แต่การศึกษานี้ ศิลปินหมายถึง บุคคลทุกคนที่สร้างงาน ทัศนศิลป์ ดังนั้น นักแสดง นักร้อง นักดนตรี ฯลฯ จึงเป็นศิลปิน

2. นักแสดงและนักร้องหมายถึง ผู้ที่แสดงออกทางศิลปะด้านการใช้เสียง (หรือภาษา) และความเคลื่อนไหวของร่างกาย

^๑ ชลุต นิมเสมอ, องค์ประกอบของศิลปะ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2531), หน้า 2.

3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) หมายถึงการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสมัครใจและถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ถูกต้องตามกฎหมายของสมาชิกในสังคมซึ่งมีจุดมุ่งหมายโดยตรง และทางอ้อมที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติก็ตาม

4. การกล่อมเกลாதทางการเมือง (political socialization) กระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองซึ่งถ่ายทอดความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ ทำให้เกิดพฤติกรรมทางการเมืองจากคนรุ่นหนึ่ง ไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาครั้งนี้ แสดงให้เห็นและเข้าใจถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของศิลปินไทยช่วยให้เข้าใจสภาพและปัญหาการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองและใช้เป็นแนวทางในการศึกษาพฤติกรรม การมีส่วนร่วมทางการเมืองต่อไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยของไทย และประโยชน์ต่อทางวิชาการของวิชารัฐศาสตร์ในอนาคต

การเสนอเรื่อง

วิทยานิพนธ์นี้ แบ่งเป็นบท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ กล่าวความเป็นมา สภาพปัญหา วัตถุประสงค์ สมมติฐาน ขอบเขตในการศึกษา วิธีการศึกษา นิยามศัพท์ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ การเสนอเรื่อง

บทที่ 2 ทฤษฎีและแนวความคิดที่ใช้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งแนวความคิด นักทฤษฎีตะวันตก และของประเทศไทย รวมทั้งผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

บทที่ 3 เป็นการอธิบายถึงความหมายของศิลปิน บทบาทศิลปินไทยที่มีต่อสังคมไทย บทบาทศิลปินไทยกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง บทบาทศิลปินไทยกับการเลือกตั้ง

บทที่ 4 เป็นการรวบรวมข้อมูล และสัมภาษณ์ แนวความคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของศิลปินไทย

บทที่ 5 เป็นการสรุปและข้อเสนอแนะ